

жних країн по використанню консультативного механізму та співпраці з населенням щодо забезпечення правопорядку – нагальна потреба теперішнього часу; існує необхідність у розробці та прийнятті нормативних документів, регламентуючих цей аспект правоохоронної діяльності як на державному, так і на галузевому рівні; слід передбачити правове закріплення видів морального та матеріального заохочення членів громадських формувань, а також громадян, які беруть індивідуальну участь у правоохоронній діяльності.

Христов О.Л.

к.ю.н., доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії ДДУВС

Денисенко Є.М.

курсант 3 курсу факультету підготовки
фахівців для органів досудового
розслідування ДДУВС

ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВЧИНЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗАВОЛОДІНЬ АВТОМОБІЛЯМИ, ОБЛАДНАНИХ СУЧАСНИМИ СИСТЕМАМИ ЗАХИСТУ

Останнім часом спостерігається підвищення кримінальної активності злочинних угруповань стосовно вчинення майнових злочинів. Тенденція до значного зростання кількісних показників зареєстрованих злочинів не оминула і незаконні заволодіння транспортними засобами. Особливо гостро сьогодні стоїть питання збільшення злочинів, предметом яких є автомобілі марок та моделей «елітного» класу, незаконні заволодіння яких здійснюються із подоланням сучасних систем захисту, що пов'язано перш за все зі збільшенням попиту на такі види власності.

Висока технічна оснащеність організованих груп та окремих злочинних елементів, а також швидке оволодіння кримінальними структурами новітніми технологіями свідчить про високий ступінь організації злочинної діяльності й підготовки до вчинення злочинів.

Зростання кількісних показників зареєстрованих незаконних заволодінь автомобілями, які вчинюються із подоланням систем сучасного захисту, показує нездатність правоохоронних органів, і в першу чергу Національної поліції, на належному рівні протистояти таким негативним тенденціям, що свідчить про відсутність відповідних методик розкриття й розслідування зазначених злочинів та обумовлює своєчасність і необхідність відповідних наукових розробок, які повинні охоплювати новації у сфері радіоелектронних та радіотехнічних технологій.

Результати дослідження вчених-криміналістів показують, що одним із важливих елементів, який повинен встановити слідчий під час розслідування зазначених злочинів, є механізму вчинення. Сучасні радіотехнічні й електронні системи захисту автомобілів обумовлюють особливості формування механізму вчинення зазначеного злочину у кожному конкретному випадку, у зв'язку з чим виникають і особливості його встановлення на стадії досудового розслідування

На думку В.К. Гавло, криміналістичний механізм злочину – це взаємодіюча система елементів криміналістичної характеристики, яка відображає процес утворення його слідів, що мають значення для встановлення істини у справі [1, с. 191]. У свою чергу, Р.С. Белкін говорить про механізм злочину як про «багатокомпонентну систему, утворену діями суб'єкта злочину, спрямованими на досягнення певного результату у відношенні конкретного предмета злочинного посягання; діями потерпілого та осіб, які стали випадковими учасниками події, яка відбувалась в конкретних умовах і за обставин, сукупність яких детермінує спосіб вчинення і приховування злочину, зв'язки і відносини між елементами механізму злочину» [2, с. 47]. Механізм злочину, як об'єктивна реальність, формується в конкретних своїх проявах, що перебувають у процесі зміни, виникнення, відображення та зникнення. Через це механізм злочину представляє собою результат дії відповідних об'єктивних закономірностей, що обумовлюють реальне існування даного явища, визначають його внутрішню сутність і складається з певних взаємозалежних елементів [3, с. 127].

У зв'язку з викладеним вважаємо, що механізм вчинення незаконного заволодіння автомобілем, обладнаного сучасними системами захисту, є певний алгоритм послідовних дій, поетапність кожного з яких формується за рахунок способів вчинення злочину в конкретних умовах, що включають в себе дії усіх співучасників з подолання систем захисту автомобіля за допомогою простих і складних механічних засобів, а також радіоелектронних пристроїв, призначених для сканування, запам'ятовування, підсилення, відтворення та глушіння радіосигналів, результатом якого є матеріальне відображення у навколишньому середовищі у вигляді слідів, у тому числі електронних.

Зокрема, механізм вчинення незаконних заволодінь автомобілями, що вчинюються із подоланням систем захисту, як система об'єднує різні елементи криміналістичної характеристики, серед яких ми можемо говорити про: злочинця (переважно групу злочинців); потерпілого від злочину; предмет посягання; умови зберігання й системи захисту автомобіля; способи й засоби вчинення та інші предмети, що були використані для досягнення злочинного результату; інші особи (наприклад, свідки та очевидці події); сліди вчиненого злочину (слідова картина).

Обрання певного алгоритму послідовних дій, призначених для незаконного заволодіння автомобілем, обладнаного сучасними системами захисту, перш за все залежить від підготовленості злочинців. З урахуванням того, що

злочинні угруповання характеризуються високою якісною технічною осначеністю та чітким розподілом ролей, пропонуємо розглянути деякі особливості способів незаконного заволодіння автомобілем, обладнаного сучасними системами захисту.

Сьогодні найбільш популярним методом незаконного заволодіння сучасних марок автомобілей є так званий спосіб «довгої руки». Пристрій «довга рука» («хвиля», «зонтик», «вудочка») складається з двох радіоелектронних модулів – приймаючого та передаючого, функціональні можливості яких об'єднані ретранслятором. Злочинець з приймаючим модулем залишається поряд з автомобілем, у той час, як його співвиконавець зі скануючим (передаючим) модулем слідкує за власником транспортного засобу, у якого знаходиться «смарт-ключ» від автомобіля, що постійно випромінює радіосигнал «свій-чужий». Зісканувавши радіосигнал, другий злочинець вмикає передаючий модуль у режим підсилення та ретрансляції записаного сигналу «смарт-ключа» й на відстані передає електронний шифр (код) до приймаючого модуля, який знаходиться у співвиконавця, що знаходиться поблизу автомобіля.

Іншим способом є використання кодграбберу. Застосування кодграбберу дозволяє перехопити й зчитати код з більшості популярних сигналізацій автомобілів (у тому числі воріт, гаражів, боксів, що обладнані радіоелектронними дистанційними пристроями відкривання та закривання) та відтворити його й передати до штатно вбудованого приймача радіосигналу.

Особливості мають також способи подолання систем захисту автомобілів, що обладнані іммобілайзерами (наприклад, сучасні моделі автомобілів Mazda, Ford, Mitsubishi, Honda, Toyota, Lexus та ін.). Так, система захисту може бути відключена шляхом заміни штатного іммобілайзера тим, який завчасно приготований і «прошитий». Злочинці приносять з собою комплекс: електронний блок управління транспортного засобу, спеціальний зчитувач (рідер), замок запалювання та чіп ключа запалювання. За короткий проміжок часу автомобіль відкривають за допомогою код-граббера й змінюють модулі. Крім того, для подолання системи іммобілайзера автомобіля можуть бути використані універсальний зчитувач (дешифратор) кодів, який дозволяє отримати доступ до програмного забезпечення штатно вбудованого іммобілайзера й замінити його на завчасно підготовлені програми.

Крім цього, до механічних способів незаконного заволодіння автомобіля відноситься використання злочинцями «бампінгу», «бамп-гангу» – засобів, що зламують пінові замки. Ударним методом пін-коди в механізмі замка стають в необхідну комбінацію й таким чином замок повертається [4].

У більшості випадків злочинці вчинюють злочини комбінованими способами (з використанням як механічних, так і радіоелектронних пристроїв та засобів долання сигналізації).

Зазначене вказує на необхідність встановлення слідчим особливостей механізму вчинення незаконних заволодінь транспортними засобами, обладнаних сучасними системами захисту, що надасть можливість повного та

об'єктивного визначення картини вчинення незаконного заволодіння автомобілем, обладнаного сучасними системами захисту.

1. Биленчук П.Д., Золотар Н.С., Коваленко Е.Г. Криминалистическая одорология в раскрытии и расследовании преступлений. К.: РИО МВД Украины, 1994. 60 с.

2. Пиріг І.В. Теоретико-прикладні проблеми експертного забезпечення досудового розслідування: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2015. 432 с.

3. Винберг А.И. К вопросу об органолептико-одорологической экспертизе // Актуальные вопросы теории судебной экспертизы. М. ВНИИСЭ МЮ СССР. 1976. Тр. ВНИИСЭ № 21. С. 54-81.

4. Гарнаев Н.Н., Шиканов В.И. Запаховые микроследы: криминалистическое значение. Процессуальный статус, возможность исследования на идентичность: учебное пособие по спецкурсу «Расследование убийств». Иркутск, 1974. 82 с.

5. Винберг А.И. Криминалистическая одорология // Криминалистика на службе следствия. Вильнюс. 1967. С. 5-18.

Цибко В., Горгула Ю.О.

слухачі магістратури ННІ ЗНПК ДДУВС

Науковий керівник:

Шаблистий В.В., д.ю.н., доцент,

професор кафедри кримінального права та кримінології ДДУВС

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ОБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ В НАУЦІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

У загальному розумінні об'єкт злочину визначається як те, на що посягає злочин. Однак питання на що саме посягає злочин у науці кримінального права досі однозначно не вирішено. Доказом актуальності питання слугує відсутність у чинному Кримінальному кодексі (далі – КК) України дефініції із законодавчим визначенням поняття об'єкта злочину, більш того, такого законодавчо визначеного поняття об'єкта злочину не було ні в попередніх редакціях КК України, адже логічно, що доки в теорії кримінального права на теоретичному рівні однозначно не буде визначено дане поняття, таке поняття не можливо визначити і на законодавчому рівні.

У сучасній кримінально-правовій доктрині домінує позиція, згідно з якою об'єктом злочину визнаються суспільні відносини, яким злочином завдається шкода або створюється загроза заподіяння такої шкоди [1, с. 89].

Такий погляд на об'єкт злочину висвітлений у переважній більшості підручників і навчальних посібників з кримінального права та коментарів КК України.

Однак не можна ставити знак рівності між категоріями «суспільні відно-